

Protocol Veilig slapen in kinderopvang

Doel

Het slapen voor de kinderen in het kinderdagverblijf zo veilig mogelijk maken.

Inleiding

Helaas komt het in Nederland af en toe voor dat een baby tijdens het slapen (binnen de kinderopvang) plotseling en onverwacht overlijdt, ook wel wiegendood genoemd. In overleg met praktijkdeskundigen is speciaal voor kinderopvang dit protocol ontwikkeld door VeiligheidNL. De basis hiervoor is de door de NVK (Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde), AJN (Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland), RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu), VeiligheidNL en het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) ondersteunde [landelijke richtlijn Preventie Wiegendood](#). Actuele wetenschappelijke onderzoeksbevindingen kunnen leiden tot aanvulling van dit protocol.

De statistieken over een lange reeks van jaren tonen aan dat het opvolgen van de preventieadviezen leidt tot drastische verlaging van de incidentie van wiegendood. Aandacht voor preventie en voorzorgsmaatregelen kan het risico – dat in het bijzonder voor jonge baby's tussen 3 en 9 maanden relatief hoger blijkt uit te vallen dan in thuissituaties – tot het uiterste beperken. Niemand kan echter alle risico's uitsluiten.

Afspraken

Bij kindercentrum de Ark moeten alle professionele verzorgers volledig op de hoogte zijn van de [Veilig Slapen](#) adviezen zoals gepubliceerd op de website en in de brochure van VeiligheidNL. Ouders ontvangen deze adviezen in de regel via het consultatiebureau (jeugdgezondheidszorg), verloskundigen of kraamzorg. De adviezen gelden voor de eerste twee levensjaren, maar op onderdelen kan een andere periode worden aangegeven. Binnen kindercentrum de Ark dient iedereen van de praktische preventieve maatregelen op de hoogte te zijn, ook stagiaires en invallers. Op alle babyslaapkamers hangen ter herinnering de nodige instructies.

Wat kunnen wij doen om de veiligheid te bevorderen?

- Een baby wordt altijd op de rug te slapen gelegd
- Rugligging is de veiligste slaaphouding voor een baby. Een baby op de buik te slapen leggen maakt het risico van wiegendood wel vier tot vijfmaal groter dan gemiddeld. Bij een verkouden baby nog iets meer. Leg een baby ook niet één enkele keer op de buik te slapen, bijvoorbeeld omdat het kind alleen dan troostbaar lijkt. Als een baby niet gewend is aan buikligging is het risico namelijk veel groter. Er zijn helaas diverse voorbeelden dat zo'n uitzondering fataal afliep.
- Er zijn bepaalde, maar niet vaak voorkomende (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging (tijdelijk) wel wenselijk kan zijn. Vraag de ouders in zo'n geval om een schriftelijke verklaring van hun arts te overleggen en berg een kopie op in het dossier.
- Wij willen u als ouders, mocht u zonder medische reden buikligging wensen, nadrukkelijk wijzen op de preventieadviezen. Mocht u desondanks deze adviezen uw baby in buikhouding laten slapen (soms hebben zij hun kind daar al aan gewend), dan wordt dit schriftelijk vastgelegd, met redenen omkleed, en door u als eindverantwoordelijke ouders ondertekend.

NB: Kiest een ouder wordende baby onder het jaar, die gezond is, in goede conditie en motorisch zo ontwikkeld dat vlot om en om draaien geen probleem is, regelmatig zelf voor op de buik slapen, dan is vasthouden aan steeds terugleggen op rug niet zinvol. De baby steeds terugdraaien zal dan telkens de slaap verstoren. Gemiddeld zijn baby's met vijf maanden in staat om zelf van rug naar buik en weer terug te draaien, maar sommigen zijn er pas met negen maanden aan toe. Bij deze kinderen wordt wel extra op de bed veiligheid gelet! Wij zullen hierover altijd met ouders in overleg gaan over hoe ouders wensen dat wij handelen. Eventueel wordt er een nieuw toestemmingsformulier voor het slapen ingevuld en ondertekend door ouders.

Aansprakelijkheid

In de schriftelijke verklaringen zal duidelijk aangegeven moeten worden hoe en waarom van de preventieadviezen wordt afgeweken en dienen om te kunnen aantonen dat kindercentrum de Ark zorgvuldig te werk is gegaan. In geval van aansprakelijkheidsstelling is dat van belang. Wettelijke voorschriften, waar de GGD op toeziet, zijn van een hogere orde dan raadgevingen en/aanbevelingen, zodat het verstandig is om interne regels ook daarvan niet te laten afwijken. Denk aan de eisen voor bedjes en boxen. De Veilig Slapen adviezen berusten op de JGZ-richtlijn Preventie Wiegendood en worden in Nederland breed ondersteund, door alle (medische) organisaties die zich bezighouden met babyzorg, zoals consultatiebureaus, kraamzorg, de GGD en VeiligheidNL.

Uitgelichte onderwerpen

Inbakeren (geldt voor kinderen tot er met zesde maand)

Als ouders een verzoek doen om hun baby op de door hen toegepaste wijze in te bakeren, dient allereerst te worden nagegaan of het inbakeren wordt gedaan in overleg met consultatiebureau- of kinderarts en of de juiste, veilige methode wordt toegepast, met goed materiaal en binnen veilige leeftijdsgrenzen. Een baby die niet in goede conditie is of koorts heeft mag **nóóit** worden ingebakerd. Op verkeerde wijze of met ongeschikte middelen inbakeren kan risicovol zijn en de kans op het ontwikkelen van een heupafwijking bevorderen. Om de kans op een heupafwijking te verkleinen, moet een ingebakerde baby de benen kunnen spreiden en optrekken. Strikte leeftijdsgrenzen zijn van belang: een al wat oudere baby die er ingebakerd of losjes ingepakt in slaagt om te draaien, belandt in een potentieel levensbedreigende situatie! Het actuele advies is om inbakeren bij voorkeur na de vierde maand af te bouwen en uiterlijk na de zesde maand te stoppen in verband met toenemende veiligheidsrisico's. Over inbakeren bestaat in Nederland geen consensus. De jeugdgezondheidszorg hanteert de [multidisciplinaire richtlijn](#). In deze richtlijn is precies omschreven wanneer en hoe veilig en verantwoord kan worden ingebakerd en wanneer het moet worden ontraden. Ouders dienen het toestemmingsformulier inbakeren met daarbij de reden vermeldt te ondertekenen. Alleen formulieren die helemaal ingevuld zijn, worden in behandeling genomen. Mochten ouders een verklaring hebben ontvangen vanuit de arts of consultatiebureau, dan maken wij een kopie van dit verslag en bewaren wij dit bij de kindgegevens.

Zijligging

Zijligging tijdens het slapen is geen goede oplossing. Zijligging op zich is risico verhogend, ook wanneer de baby niet naar de buik draait. Bovendien wordt een baby al na enkele weken zo beweeglijk dat hij op de zij niet stabiel kan blijven liggen. Als de baby omrolt op de buik, belandt het in een onveilige situatie. Slapen op de rug met het hoofd beurtelings naar links en rechts gewend is de veiligste slaaphouding. Ouders dienen het toestemmingsformulier zijligging met daarbij de reden vermeldt te ondertekenen.

Buikslapen (geldig voor kinderen tot 1 jaar)

Een baby wordt nooit op de buik te slapen gelegd, maar altijd op de rug. Een baby op de buik te slapen leggen maakt het risico van wiegendood wel vier tot vijf keer groter dan gemiddeld. Bij een verkouden baby nog iets meer en bij een huilbaby aanzienlijk meer.

Er zijn bepaalde, maar niet vaak voorkomende (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging (tijdelijk) wel wenselijk kan zijn.

Wijs ouders die zonder medische redenen wensen, nadrukkelijk op preventieadviezen. Willen de ouders desondanks dat hun baby in buikhouding slaapt (soms hebben zij hun kind daar al aan gewend), dan vullen zij het toestemmingsformulier Buikslapen met daarbij de reden vermeldt en ondertekening. . Alleen formulieren die helemaal ingevuld zijn, worden in behandeling genomen. Mochten ouders een verklaring hebben ontvangen vanuit de arts of consultatiebureau, dan maken wij een kopie van dit verslag en bewaren wij dit bij de kindgegevens.

Een hele enkele keer kiest een ouder ervoor om zelf een aerosleepmatje mee te geven, dit is eventueel wel mogelijk.

Regressiehelmpje

Het gebruik van een regressiehelmpje of spreidbroek, komt niet frequent voor. Een regressiehelmpje wordt op voorschrift van een arts gebruikt bij baby's onder het jaar. Hiermee kan vaak verdere scheefgroei of afplatting van de schedel worden voorkomen. Er blijken geen extra veiligheidsvoorschriften te zijn bij het gebruik van een regressiehelmpje. Het is wel nodig om aan ouders gebruik- en verzorgingsadvies te vragen.

Spreidbroekje

Hetzelfde geldt voor een spreidbroekje. Een spreidbroekje wordt aangemeten bij een afwijking in de heupen van baby's. Zij krijgen een spreidbroek aangemeten dat ervoor zorgt dat de heup in de kom blijft. De benen blijven in spreidstand staan. Zo kan de heup zich verder goed ontwikkelen. In principe blijft deze spreidbroek ook in bed aan. We zullen de ouders altijd vragen om een goede uitleg over verzorging onder en rond de spreidbroek en navraag doen over het dragen van de spreidbroek (hele dag, gedeeltelijk) en zullen het advies dat ouders van de arts hebben ontvangen volgen.

Andere slaapplek dan bedje

Hoewel het de nadrukkelijke voorkeur heeft dat kinderen in een gewoon bedje slapen, zijn er binnen babygroep de rupsjes en vlinders verschillende plekken waar een baby indien ook kan slapen of in slaap kan vallen.

Sommige baby's vinden het nog moeilijk om in een ledikant te slapen en moeten nog wennen aan de geluiden van het kinderdagverblijf. Ook vinden de pedagogisch medewerkers van de groep het fijn om de gewoonte van een kind te leren kennen. Hier hoort ook het slaapgedrag van kinderen bij. Ook ouders vinden het soms fijn dat hun kind bij de start extra wordt geobserveerd zodat pedagogisch medewerkers hun zoon of dochter goed leren kennen. Dit draagt bij aan de vertrouwensrelatie tussen ouders en het kinderdagverblijf. Als er wordt afgeweken qua slaapplek, wordt dit altijd eerst met ouders afgestemd. Zij dienen hier ook voor te tekenen en daarbij de reden vermelden waarom de afwijking plaatsvindt. Daarnaast worden ouders geïnformeerd over de website veiligheid.nl, en worden de vier V's van veilig slapen benoemd.

Slapen in de elektrische wipstoel/hangmaxi-cosi

Mocht een kindje hierin per ongeluk in slaap zijn gevallen, dan is ons streven om de baby zo snel mogelijk over te leggen in bed (binnen 30 minuten). Baby's worden alleen hierin te slapen gelegd als de pedagogisch medewerkers de richtlijnen hebben opgevolgd en ouders toestemming hebben gegeven om de baby hierin te laten slapen.

Kinderwagen/buggy/box

Afhankelijk van de leeftijd + ontwikkeling wordt er een keuze gemaakt om de baby in de kindervan of buggy te leggen. In de kindervan worden alleen jonge baby's gelegd die nog niet draaien. Mocht een kindje hierin per ongeluk in slaap zijn gevallen, dan is ons streven om de baby zo snel mogelijk over te leggen in bed (binnen 30 minuten). Baby's worden alleen hierin te slapen gelegd als de pedagogisch medewerkers de richtlijnen hebben opgevolgd en ouders toestemming hebben gegeven om de baby hierin te laten slapen. Mocht de ouder toestemming hebben gegeven om de baby in de kindervan/buggy te laten slapen, dan zal de pedagogisch medewerker hier altijd toezicht op hebben.

Rustbedje

Mocht een kindje tussen de 1,5 en 2 jaar niet in bed willen slapen, dan kunnen ouders toestemming geven om het kind op het rustbedje op de groep te leggen. Hier dienen ook eerst de richtlijnen nadrukkelijk te zijn gevolgd door de pedagogisch medewerkers en ouders dienen hiervoor toestemming te hebben gegeven.

Er zijn een aantal richtlijnen die medewerkers nadrukkelijk moeten opvolgen:

- Alle baby's worden altijd eerst in een bedje gelegd en er wordt eventueel tussendoor nog advies aan ouders gevraagd, als kindjes er blijven huilen of niet in slaap kunnen vallen in een bedje.
- De pedagogisch medewerker gaat drie keer om de 10 minuten even het kindje troosten in bed of eventueel op de arm en legt het kindje dan weer terug in bed. Na 3 keer proberen, dus 30 minuten wordt het kindje uit bed gehaald. In de hele maand december 2024 wordt dit gedaan en in januari 2025 geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

- Ieder slaapmoment wordt een kindje eerst in bed gelegd en wordt de richtlijn hierboven opgevolgd, voordat er wordt overgegaan op een andere slaapplek (mits ouders toestemming hebben gegeven)
- Er vinden evaluatiemomenten plaats met ouders om af te stemmen hoe de baby wel in bed gaat slapen. Ouders dienen hiervoor ook hun medewerking te tonen, zodat zowel thuis als bij ons op de Ark één lijn wordt getrokken en het zo voor de baby duidelijkheid schept.
- Als een kind op een andere slaapplek (zoals kinderwagen/buggy) slaapt, dan zetten de pedagogisch medewerkers de buggy/kinderwagen zo neer dat het kindje goed zichtbaar is in de groep door de pedagogisch medewerker.
- Ons streven is dat een pedagogisch medewerker regelmatig kijkt bij een kindje dat op een andere slaapplek ligt dan in bed.
- Mocht een baby in slaap zijn gevallen op een andere slaapplek dan bedje, dan wordt de baby zo snel mogelijk overgelegd in een bedje, ons streven is om dit binnen 30 minuten te doen.
- Na de activiteit wandelen kan het voorkomen dat een kind in slaap is gevallen tijdens de wandeling, de leidster kan er dan voor kiezen om de baby maximaal 30 minuten in kinderwagen te laten slapen.
- Er wordt altijd een muziekje van de babyfoon aangezet, dit duurt zo'n 15 minuten.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van White Noise op Kindercentrum de Ark.

NB: Een andere slaapplek is echt een uitzondering binnen ons kindercentrum. Ons uitgangspunt en ons streven is om alle kinderen binnen ons kindercentrum op een veilige plek (in bedje) te laten slapen. Alle pm'ers zijn zich bewust van de risico's dat het met zich meebrengt mocht er een kindje gaan afwijken van het slapen in een bedje en zullen dit alleen in overleg en in toestemming met ouders gaan doen, als zij zien dat het de ontwikkeling/emotionele veiligheid belemmert van een baby. Daarnaast blijven de pm'ers het in bed slapen ieder slaapmoment stimuleren want ons doel is wel om alle baby's veilig in hun eigen bed te laten slapen. Mocht een pedagogisch medewerker twijfelen of geen goed gevoel bij de andere slaapplek hebben, dan wordt hier actie opgenomen (zie Beleid veiligheid en Gezondheid).

Op dit moment zijn er twee baby's die heel veel moeite hebben om in bed te slapen, vandaar dat dit protocol is herschreven en wij deze uitzonderingen erin hebben moeten zetten, omdat wij op dit moment zo werken. Ons streven is dat dit een tijdelijke regeling is, die hopelijk binnenkort kan komen te vervallen.

White noise

Er komt steeds meer vraag vanuit ouders om White noise te gebruiken in de slaapkamer. Kindercentrum de Ark heeft na grondig onderzoek de keuze gemaakt om dit niet te gaan gebruiken in de slaapkamers. Ouders worden hierover geïnformeerd tijdens de intake.

Temperatuurregulatie van het kind

- Warmtestuwing is een risicofactor voor wiegendood. Let daarom goed op dat een baby niet te warm toedekt wordt. Baby's in de kinderopvang of bij de gastouder hebben binnen beslist geen mutsje nodig. De warmteregulatie gaat namelijk via het hoofd. Door koude overlijdt zelden een baby.
- Zolang het nekje van een baby in bed prettig (= lauw) aanvoelt, heeft deze het niet te koud. Een baby die veel transpireert heeft het te warm!
- Zorg dat het niet te warm is of wordt in de slaapkamers. De verwarming hoeft er niet vaak aan. De aanbevolen slaapkamertemperatuur is 15 tot en met 18 graden. Er hangt een thermometer op de slaapkamers. Lucht regelmatig de verblijfs- en slaapruimten.
- Leg een kind onder de 1,5/2 jaar bij voorkeur te slapen in een goed passende slaapzak (trappelzak) voorzien van goed aansluitende en zeker niet te wijde armsgaten en hoofdoening. Bij de wisseling van de seizoenen wordt er een dunnere of een dikkere slaapzak gebruikt. Kindercentrum de Ark heeft zowel zomer- als winterslaapzakken en in verschillende maten.
- Tussen 1,5 jaar en 2 jaar proberen we de baby's met een pyjamabroekje in bed te leggen, zodat de overgang naar de peuters minder groot is en dit vergroot tevens de zelfredzaamheid.
- Indien er geen slaapzak wordt gebruikt, wordt het bedje kort opgemaakt, dat wil zeggen dat de voetjes vrijwel tegen het voeteneinde liggen. Dit is bedoeld om te voorkomen dat het kind onder het beddegoed schuift.
- Bij kindercentrum de Ark wordt er geen gebruik gemaakt van een dekbed.
- In de zomer wordt er alleen gebruikt van een lakentje en in de winter wordt daaroverheen nog een dun dekentje gelegd. Bij kindercentrum de Ark gebruiken ze geen kussens.
- In de zomer kunnen de pedagogisch medewerkers ook de keuze maken om de baby alleen in een slaapzakje in bed te leggen.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van dikke dekens, vachtjes, hoofd- en zijbeschermers, kussens of plastic zeiltjes. Deze zijn te warm of kunnen de ademhaling belemmeren.

De slaapkamers

De slaapkamers zijn overzichtelijke ingedeeld. De kinderen moeten gemakkelijk neer te leggen zijn en uit hun bedjes te halen zijn. De slaapkamer wordt niet als speelruimte gebruikt. Er zijn geen loshangende koordjes, touwtjes, snoeren (bijv. babyfoon) of elastiekjes binnen het bereik van kinderen. De verwarmings- en buisenelementen zijn buiten bereik van de kinderen. Ook stopcontacten zijn buiten bereik en beveiligd (veiligheidsstopcontacten). De ramen zijn tijdens het slapen van kinderen altijd gesloten. De ene slaapkamer van de Rupsjes is licht en de andere is donker. Bij de vlinders is er 1 lichte slaapkamer. Op alle slaapkamers bevindt zich een babyfoon. Felle zon wordt geweerd door middel van screens of zonwering.

Temperatuur in de slaapkamer

De aanbevolen slaapkamertemperatuur is 15 tot en met 18 graden. Bij met name zomerse temperaturen, wordt er gebruik gemaakt van mobiele airco's in de slaapkamer om te koelen. Als de kinderen naar bed gaan, worden de mobiele airco's uitgezet. Als de temperatuur niet

te hoog is, wordt ervoor gekozen om de ramen in de ochtend voor het slapen gaan en na het slapen in de middag open te zetten. Buitenzonwering houdt de warmte beter buiten dan binnen zonwering. De zonwering gaat 's ochtends bij binnenkomst meteen naar beneden. Als de zonwering pas gebruikt wordt als de zon al naar binnen schijnt, is er al veel warmte binnengekomen.

Ventileren en luchten

Luchten

Dit is het in korte tijd verversen van alle verontreinigde binnenlucht door het wijd openzetten van ramen en deuren. Afhankelijk van de windsnelheid is minder dan een kwartier luchten meestal al voldoende om de lucht in een ruimte te verversen. Luchten levert maar een kortdurende verbetering van het binnenmilieu op. In de meeste gevallen is de temperatuur binnen tien minuten weer op peil. Luchten is geen vervanging van ventilatie. Luchten is belangrijk op momenten dat er extra veel verontreiniging verspreid wordt zoals na het slapen. Luchten is ook 's ochtends vroeg nodig als er 's nachts niet geventileerd is.

Ventileren

Dit is het voortdurend verversen van lucht. Buitenlucht vervangt daarbij de binnenlucht die verontreinigend wordt door het continu vrijkomen van vocht, gassen, geurstoffen, micro-organismen en zwevende deeltjes microstof (vaak fijnstof genoemd). De beste methode van ventileren is dwars ventileren. Dit is het openzetten van twee tegenover elkaar gelegen ventilatieopeningen (ramen, deuren, ventilatieroosters, ventilatiespleten). De slaapkamer moet goed te ventileren zijn of moet beschikken over een goed luchtzuiveringssysteem. Het ontstaan van tocht moet worden voorkomen. (extra opletten bij gebruik airco). Ventilatievoorzieningen bevinden zich het liefst niet boven een ledikant. Vuistregel is: als het in de slaapkamer muf is, bedompt of vies ruikt, wordt er te weinig geventileerd. 's Ochtends bij binnenkomst worden de slaapkamers gelucht. De slaapkamer moet tenminste tweemaal per dag gedurende 15 minuten gelucht worden, bij voorkeur voor en na de slaapmomenten, wanneer er geen kinderen in de ruimte zijn.

Zorg voor veiligheid

- Gebruik bedden die voldoen aan de wet
- Het streven is om kinderen die zich gaan optrekken en staan, alleen te laten slapen in de onderste bedjes of ledikantjes (uitzondering is als er geen andere mogelijkheid is)
- Kinderen worden niet te slapen gelegd in een wipstoel of autostoel (op uitzonderingen na, zie uitgelichte onderwerpen)
- Het matras is stevig en past goed: de ruimte rondom het matras mag maximaal 2 centimeter zijn. Er mag een luchtdoorlatende matrasbeschermer gebruikt worden. Daarnaast een goed passend katoenen hoelaken
- Gebruik nooit een kussen, een kussenachtige knuffel, zachte hoofd- en zijwandbeschermers, zeiltjes, tuigjes, koorden of voorwerpen van zacht plastic in het bedje

- Laat slaapkamers en beddengoed regelmatig luchten
- Er wordt goed opgelet dat het hekje van het bed naar beneden is en dat het slotje gesloten is. Ons streven is dat pedagogisch medewerkers elkaar waar mogelijk controleren, eventueel wordt dit vanuit het raam gecheckt.
- Regelmatig worden de fopspenen op breuken en de knuffels op losse onderdelen gecontroleerd.
- Grote knuffels (tot 30 cm) worden niet meegegeven in bed, tenzij ouders hier expliciet voor tekenen. Haarspeldjes en elastiekjes worden voor het slapen verwijderd en sieraden worden afgedaan. Mochten ouders willen dat sieraden om moeten blijven, dienen ouders hiervoor te moeten tekenen. Kinderen krijgen alleen hun slaapknuffel (max 1 knuffel) en/of hun speen mee. Een speenkoord geven wij niet mee naar bed
- Er worden geen fixeermiddelen zoals tuigjes gebruikt in bed. Kinderen slapen niet in kledingstukken met capuchons, koordjes, strikjes, etc. Ook als een kind knoopjes of andere materialen in zijn kleding heeft, kan de keuze gemaakt worden om het shirtje niet aan te geven in bed.
- Stagiaires brengen altijd alleen kinderen naar bed onder begeleiding van een pedagogisch medewerker.
- Stress verhogende situaties worden zoveel mogelijk voorkomen. Indien mogelijk worden dezelfde slaapgewoonten aangehouden als thuis. Er wordt voorkomen dat baby's te lang achter elkaar huilen: stress en een verstoorde slaap kunnen het gevolg zijn.
- Mocht een baby veel stress hebben of niet slapen in bed, dan wordt de uitzondering gemaakt om op een andere slaapplek te slapen zie kopje uitgelichte onderwerpen.

Voorkom gezondheidsschade door (mee)roken

- Niet alleen voor wiegendood is roken een risicofactor. Rook kan een baby veel schade doen, met (levenslang) blijvende gevolgen. Daarom mag nergens binnen de gebouwen worden gerookt. Ook niet buiten op speelplaats in aanwezigheid van de kinderen.

Houd voldoende toezicht

- Kijk telkens als je een kindje naar bed brengt even in de andere bedjes
- Houd nieuwkomers/jonge baby's zoveel mogelijk extra in het oog. Er zijn sterke aanwijzingen dat veranderingen in omstandigheden en routine bij (jonge) baby's stress en slaapverstoring veroorzaken. De situatie tijdens kinderopvang verschilt in vrijwel alle opzichten van die in het ouderlijk huis. Daarom vinden er ook 2 wenmomenten plaats voordat de opvang start, zodat een baby alvast kan wennen aan onder andere het bedje, met andere kinderen op een slaapkamer liggen.
- Als permanent toezicht niet mogelijk is, is een zo kort mogelijk interval wenselijk. Ga minimaal eens per halfuur ter controle langs alle kinderen.

- Regelmatig, via de babyfoon of tijdens het naar bed brengen van andere kinderen, worden de kinderen gecontroleerd op slaaphouding en ademhaling. Bij warm weer wordt vaker gecontroleerd of alles met de kinderen in orde is.

De pedagogisch medewerkers zijn verantwoordelijk voor het toepassen van deze regels.

Zij worden geacht eventuele problemen in de praktijk te signaleren. Van belangrijke gebeurtenissen (ongelukken of bijna-ongelukken) moeten zij de directie meteen op de hoogte stellen. Als er ondanks alle voorzorgen toch een baby in ogenschijnlijk slechte conditie wordt aangetroffen, prikkel het kind dan door het aan te tikken, de voetzolen te kietelen en het op te pakken en zie of het zich herstelt. Zo niet, sla dan terstond alarm (112 bellen) en begin met reanimeren. Roep andere medewerkers te hulp, maar laat de overige kinderen niet zonder toezicht. De directie wordt gewaarschuwd en zij neemt contact op met de ouders, en met medische instanties. Het is van belang om van begin af aan feiten te noteren zoals het tijdstip, de omstandigheden en de betrokkenen.

Samenvatting Preventie Maatregelen

- Houdt jonge baby's tijdens het slapen extra goed in de gaten
- Leg een baby nooit op de buik te slapen, ook niet één keertje.
- Controleer steeds alle kinderen als je er een naar bed brengt.
- Kijk als het niet vaker kan minimaal een keer per half uur.
- De babyfoon wordt altijd gebruikt wanneer kinderen in bed liggen
- Ventileer de slaapkamer regelmatig en zorg dat het er niet te warm is.
- Maak het bedje laag op en gebruik geen dekbed.

Handelen in geval van calamiteit

- Blijf kalm.
- Prikkel de baby (zonder krachtig te schudden, ondersteun het hoofdje!).
- Roep de hulp in van collega's
- Bel direct 112.
- Pas bij niet reageren op prikkelen reanimatie toe.
- Maak notities.

Aanbevolen wordt om in geval van plotseling en onverwacht overlijden daarvan binnen enkele dagen tevens melding te maken aan de Landelijke Werkgroep Wiegendood via het speciale meldnummer: 06 – 51 29 37 88. Uiteraard alleen met toestemming van de ouders. Een arts van de werkgroep kan adviseren over de mogelijkheden van nader (medisch) onderzoek en extra begeleiding bieden.

Raadzaam is om in alle omstandigheden zo spoedig mogelijk en zo volledig mogelijk te noteren. Veel gegevens zijn essentieel of van groot belang om naderhand bij te dragen aan het zoeken naar een oorzaak. Noteer t.b.v. een op te stellen observatieverslag: tijdstip van

de gebeurtenis, de aangetroffen situatie in het bedje, de houding van de baby, de kleding en de temperatuur (ook die van de baby). Maak eventueel foto's.

De directie beseft dat in geval van overlijden nazorg voor de ouders, de betrokken leidster(s) en collega's heel belangrijk is. Goede communicatie tussen alle betrokkenen staat daarbij voorop. In de eerste plaats hebben de ouders recht op volledig inzicht.

Nazorg is van groot belang. Niet alleen voor ouders, maar ook voor de mensen in de kinderopvang. Aandacht voor alle betrokkenen en openheid over de gang van zaken voorkomen dat het rouwproces extra wordt belast. De Expertisegroep Wiegendood, van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, kan advies geven en behulpzaam zijn bij de nazorg (tel. 06 – 51 29 37 88). Uitgave van VeiligheidNL

Op de website <https://www.veiligheid.nl/kinderveiligheid/slapen> vindt u informatie over veilig slapen, babyproducten en antwoorden op veel gestelde vragen.

Voor contact met een deskundige gaat u naar: <https://www.veiligheid.nl/organisatie/contact>